

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 14 listopada 2011 r.

**Pan
Paweł Sadza
Starosta Powiatu Pszczyńskiego-
Szef Obrony Cywilnej
Powiatu Pszczyńskiego**

LKA-4101-19-02/2011/P/11/083

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Starostwie Powiatowym w Pszczynie² działalności Szefa Obrony Cywilnej Powiatu Pszczyńskiego³ w zakresie przygotowania struktur obrony cywilnej Powiatu Pszczyńskiego do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 13 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Staroście niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania Szefa OCP w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia pozytywnie dokonywanie przez Szefa OCP ocen stanu przygotowań obrony cywilnej Powiatu Pszczyńskiego (zwanego dalej „Powiatem”) w okresie objętym kontrolą⁴. Starosta, zgodnie z § 3 pkt 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanym dalej „Starostwem”.

³ Zwanego też Szefem OCP lub Starostą.

⁴ Kontrolą objęto okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK, tj. do 13 października 2011 r.

25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin⁵), sporządził ww. oceny, zgodnie z wytycznymi Wojewody Śląskiego - Szefa Obrony Cywilnej Województwa (zwanego dalej „Szefem OCW”) w sprawie realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w Województwie Śląskim, na lata 2009-2010 i przesyłał je Szefowi OCW.

2. Szef OCP opracował wieloletni oraz roczne plany działania (na lata: 2009, 2010 i 2011) w zakresie obrony cywilnej, w których uwzględniono, ustalone przez Szefa OCW, zadania obrony cywilnej (zwanej dalej „OC”) dla powiatów województwa śląskiego. Plany działania - „Wytyczne Starosty Powiatu Pszczyńskiego – Szefa Obrony Cywilnej Powiatu w sprawie realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w Powiecie Pszczyńskim” na lata 2009, 2010 i 2011, przekazano Burmistrzowi Miasta Pszczyna i Wójtom Gmin Goczałkowice-Zdrój, Kobiór, Miedźna, Pawłowice i Suszec.
3. W wytycznych, o których mowa wyżej, ustalono zadania (dla Powiatu i gmin) w zakresie OC oraz terminy ich realizacji. W ocenie NIK Szef OCP w niedostatecznym zakresie kontrolował działalność szefów OC gmin Powiatu. W latach 2009 – I półrocze 2011 w urzędach gmin przeprowadzono tylko jedną kontrolę w zakresie OC – w Urzędzie Miasta Pszczyna, która nie wykazała nieprawidłowości. Jednak w wyniku niniejszej kontroli NIK ustalono, że gminy Powiatu nie realizowały wytycznych Starosty Pszczyńskiego w zakresie:
 - szkolenia kierowników zakładów pracy, osób zatrudnionych w zakładach pracy wykonujących zadania z zakresu ochrony ludności i OC (zadanie ujęte w planach działania na lata 2009 i 2010 realizowała tylko gmina Suszec),
 - przeszkolenia pracowników urzędów gmin, zajmujących się sprawami OC, z zakresu obsługi sprzętu dozymetrycznego (zadanie ujęte w planie działania na 2009 r. zrealizowała tylko gmina Pszczyna),
 - tworzenia i aktualizacji kart informacyjnych z zakresu OC, ochrony ludności, zarządzania kryzysowego i bezpieczeństwa publicznego oraz umieszczania ich w Biuletynie Informacji Publicznej (zadanie ujęte w planie działania na 2011 r. realizowały tylko gminy Suszec i Pawłowice),

⁵ Dz. U. Nr 96, poz. 850, rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zakresu działania Szefa OCK”.

- szkoleń instruktorów OC - zadania ujętego w planie działania na 2011 r. nie realizowała żadna gmina Powiatu.

Kontrola przeprowadzona przez Starostwo Powiatowe w Urzędzie Miasta Pszczyna, która nie wykazała nieprawidłowości, była nierzetelna w zakresie ustalenia odnoszącego się do planowania przedsięwzięć obrony cywilnej (kontrola NIK wykazała, że gmina Pszczyna nie opracowała wieloletniego planu działania w zakresie OC).

Ponadto, stan ewidencyjny sprzętu OC w gminie Miedźna, sporządzony na dzień 31 grudnia 2010 r., nie odpowiadał stanowi rzeczywistemu (nie wszystkie elementy sprzętu wyszczególnione w ewidencji znajdowały się w magazynie sprzętu OC). W gminach Goczałkowice-Zdrój i Kobiór nie sporządzono ani planów wieloletnich, ani rocznych planów działań (na lata 2009, 2010 i 2011) w zakresie OC. W gminie Miedźna nie sporządzono planu działania w zakresie OC na 2009 r., a w gminie Pszczyna nie opracowano wieloletniego planu działania w zakresie OC. Niesporządzenie planów działania w zakresie obrony cywilnej było niezgodne z § 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zakresu działania Szefa OCK.

4. NIK ocenia pozytywnie ustalenie przez Szefa OCP wykazu instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych funkcjonujących na terenie Powiatu, przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie OC. Wykaz ten znajdował się w „Planie Zarządzania Kryzysowego dla Powiatu Pszczyńskiego”, w „Planie Ewakuacji (przyjęcia) III stopnia dla Powiatu Pszczyńskiego” i funkcjonował w oparciu o program komputerowy „Baza Szefa OC- ARCUS 2005”, który obejmował dane dotyczące OC całego Powiatu.
5. Na pozytywną ocenę zasługuje utworzenie w Powiecie i przygotowanie do działania przez Szefa OCP jednostek organizacyjnych obrony cywilnej tworzących system wykrywania i alarmowania oraz system wczesnego ostrzegania o zagrożeniach.

Na obszarze Powiatu w okresie objętym kontrolą funkcjonowało 25 formacji OC: Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania (zwany dalej „POADA”), 6 terenowych posterunków alarmowania, 6 terenowych Drużyn Wykrywania i Alarmowania, 2 zakładowe Drużyny Wykrywania Zagrożeń i 10 drużyn schronowych. W celu przygotowania formacji obrony cywilnej Powiatu do działania została opracowana „Instrukcja działania POADA Powiatu Pszczyńskiego”. W okresie objętym kontrolą członkowie POADA wzięli udział w treningach doskonalących znajomość procedur

wymiany informacji i prognozowania skażeń, które zorganizował Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

6. NIK ocenia pozytywnie podjęte działania Szefa OCP w celu integrowania sił OC Powiatu oraz innych służb, w tym sanitarno-epidemiologicznych i społecznych organizacji ratowniczych, do prowadzenia akcji ratunkowych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska. Działania te obejmowały organizację ćwiczeń: „Natura 2009” nt. likwidacji rozlewów substancji ropopochodnych na akwenach oraz „Pszczyna 2010” nt. awarii urządzeń technicznych w Przedsiębiorstwie Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. w Katowicach.
7. „Plan Obrony Cywilnej Powiatu Pszczyńskiego” (zwany dalej „Planem”), opracowany w Starostwie w 2001 r. zgodnie z Wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 13 października 1999 r. w sprawie zasad opracowania planu obrony cywilnej województw, powiatów, gmin i zakładów pracy⁶, w okresie objętym kontrolą tylko raz aktualizowano, opracowując w 2010 r. - zgodnie z § 3 pkt 8 i 9 rozporządzenia w sprawie zakresu działania Szefa OCK - nowy Plan Ewakuacji dla Powiatu Pszczyńskiego. Nieaktualizowanie Planu było niezgodne z pkt 14 Wytycznych Szefa OCK oraz pkt 13 Wytycznych Dyrektora Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach w sprawie zasad opracowania planu obrony cywilnej starostw, miast na prawach powiatu, miast i gmin oraz zakładów pracy⁷, zgodnie z którymi plany obrony cywilnej podlegają bieżącej aktualizacji, a informacje dotyczące zmian należy każdorazowo przekazywać do szczebla nadrzędnego. Ponadto, Plan zawierał nieaktualne dane ujęte w: „Zestawieniu elementów organizacyjnych Systemu Wykrywania i Alarmowania”, „Planie alarmowania Jednostek Organizacyjnych Obrony Cywilnej dla Powiatu”, „Charakterystyce zasobów budownictwa ochronnego w Powiecie Pszczyńskim”, „Planie działania OC w procesie osiągania wyższych stanów gotowości obronnej Powiatu Pszczyńskiego oraz „Planie powiadamiania Zespołu Kierowania Obroną Cywilną”.
8. NIK ocenia pozytywnie organizowanie i koordynowanie przez Szefa OCP szkoleń z zakresu OC. W okresie objętym kontrolą w Powiecie przeprowadzono 12 szkoleń

⁶ Zwanymi dalej „Wytycznymi Szefa OCK”.

⁷ Stanowiących załącznik do Zarządzenia Nr 12/2000 Wojewody Śląskiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 24 stycznia 2000 r. w sprawie opracowania planów obrony cywilnej powiatów, gmin i zakładów pracy.

z zakresu OC, w tym 4 treningi dla członków formacji POADA. Szkolenia realizowano zgodnie z Wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 21 kwietnia 2009 r. w sprawie zasad organizacji i sposobu przeprowadzania szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej⁸.

9. Starostwo nie organizowało w latach 2009–I półrocze 2011 szkoleń z zakresu samoobrony ludności. Starosta wyjaśnił, że przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności⁹ nie odnoszą się do starostów powiatów, a obowiązek przeprowadzania szkoleń w ww. zakresie nakładają jedynie na wójtów i burmistrzów gmin (prezydentów miast)¹⁰.
10. Powiat corocznie – w okresie objętym kontrolą – otrzymywał od Wojewody Śląskiego dotację na realizację zadań OC i reagowania kryzysowego (4,2 tys. zł w 2009 r., 3,6 tys. zł w 2010 r. i 3,6 tys. zł w 2011 r.). Środki z tych dotacji rozdysponowywano pomiędzy Starostwo i gminy Powiatu, zgodnie z zawartymi porozumieniami. Dotacje na lata 2009 i 2010 wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, tj. na konserwację i utrzymanie systemów alarmowych¹¹.
11. Wyposażenie formacji OC POADA było niezgodne z wymogami zawartymi w Wytycznych Wojewody Śląskiego - Szefa OCW z dnia 16 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów formacji OC tworzonych na terenie województwa śląskiego, ich struktur organizacyjnych, czasów osiągania gotowości do działania oraz zadań i wyposażenia. Wymagany, wg tabeli należności sprzętu dla POADA¹², sprzęt OC Starostwo zapewniło w niespełna 50% (na 50 pozycji tabeli należności wymagane wyposażenie zapewniono w całości w 22 pozycjach, w części w 3 pozycjach, a w 25 pozycjach sprzętu w ogóle nie zapewniono). Starosta wyjaśnił, że „(...) *Główną przyczyną niedoboru w ukompletowaniu POADA jest brak środków finansowych na zakup sprzętu i materiałów (...)*”.

⁸ Wytyczne opracowane przez Biuro ds. Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i zatwierdzone w dniu 21 kwietnia 2009 r. przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju, zamieszczone w BIP - w serwisie informacyjnym Obrony Cywilnej Kraju (na stronie www.ock.gov.pl).

⁹ Dz. U. Nr 91, poz. 421.

¹⁰ Zgodnie z § 1 powołanego rozporządzenia: „Rozporządzenie określa organizację, zasady i wymiar szkolenia ludności w zakresie powszechnej samoobrony, zasady i tryb zwalniania od tego obowiązku, właściwości organów w tych sprawach oraz zasady i tryb postępowania w sprawach nakładania przez wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) obowiązków w zakresie powszechnej samoobrony.”

¹¹ Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK dotacja na realizację zadań OC w 2011 r. nie została jeszcze wykorzystana.

¹² Stanowiącej załącznik do Wytycznych Wojewody Śląskiego Szefa OC Województwa z dnia 16 stycznia 2008 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Dokonanie aktualizacji zapisów w „Planie Obrony Cywilnej Powiatu Pszczyńskiego”.**
- 2. Podjęcie działań w celu wyposażenia formacji OC POADA w sprzęt OC zgodnie z tabelą należności, stanowiącą załącznik do Wytycznych Wojewody Śląskiego z dnia 16 stycznia 2008 r.**
- 3. Wzmożenie kontroli działalności szefów OC gmin Powiatu Pszczyńskiego w zakresie realizacji zadań obrony cywilnej.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.